(64)

G20

कार्यालय, नागपूर महानगरपालिका, नागपूर

(सामान्य प्रशासन विभाग)

महानगरपालिका मार्ग, सिव्हील लाईन्स, नागपूर - ४४०००१

Email Id – gadnmcnagpur@gmail.com

स्वातंत्र्याचा अमृत महोत्सव

पत्र क्र. :- साप्रवि/ ०४ /एम   दिनांक:- २९/०८/२०२३

विधानमंडळ कामकाज/ कालमर्यादा /अति-तातडीचे

प्रति,

मा. कार्यकारी अभियंता,
पाणिपुरवठा विभाग
महानगरपालिका नागपूर.

कालमर्यादा

विषय :- विधानसभा अतारांकित प्रश्न क्र.६०९२९
नागपूर महानगरपालिकेचे स्वत:चे धरण बांधण्याबाबत.

संदर्भ :- १) नगर विकास विभाग यांचे दिनांक:-२४/०४/२०२३.

महोदय,

उपरोक्त संदर्भांकित विषयाचे अनुषंगाने आपणांस कळविण्यात येते की, विधानसभा अतारांकित प्रश्न क्र. ६०९२९ मा. श्री. विकास ठाकरे (नागपूर पश्चिम) व ईतर यांनी उपस्थित केलेला असुन सदर विषय हा आपल्या विभागाशी संबंधित असल्यामुळे पाठविण्यात येत आहे. स्वयंस्पष्ट अहवाल, पुरक टिप्पणीसह mahadev.munde.gov.in शासनाच्या संकेतस्थळावर पाठवण्यात यावी, तसेच पाठवण्यात येणाऱ्या उत्तराची एक प्रत gadnmcnagpur@gmail.com या ईमेलवर प्रत सुलभ माहितीसाठी या कार्यालयास पाठविण्याची विनंती आहे.

सहपत्र :- संदर्भिय पत्र

29/8/23

अधिक्षक
सामान्य प्रशासन विभाग
महानगरपालिका नागपूर

प्रतिलीपी :-

१) मा. उपायुक्त, साप्रवि, म.न.पा. नागपूर यांना माहितीस्तव सादर.
२) मा. सहा. आयुक्त साप्रवि, म.न.पा. नागपूर यांना माहितीस्तव सादर.

29/8/23

क्रमांक [illegible]

महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय

विधान भवन, मुंबई-[illegible]

दिनांक - [illegible]

[illegible] विकास विभाग

[illegible] शासन मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२

खालील उद्धृत केलेला विधानसभा अतारांकित प्रश्न [illegible] महाराष्ट्र विधानसभा नियम ७२ (२) अन्वये तीस दिवसांच्या आत [illegible] दिनांक २२ मे, २०२३ [illegible] पात निर्णयात यावे

माहितीसाठी सादर अग्रेषित –

(१) माननीय मुख्यमंत्री

(२) सर्व संबंधित सदस्यांना

आज्ञेवरून

सचिव-१ (कार्यभार),

महाराष्ट्र विधानसभा

नागपूर महानगरपालिकेचे स्वत:चे धरण बांधण्याबाबत

अतारांकित प्रश्न क्रमांक ६०९२९ श्री. विकास ठाकरे (नागपूर पश्चिम), श्री. अमिन पटेल (मुंबादेवी), श्री. अस्लम शेख (मालाड पश्चिम)

सन्माननीय मुख्यमंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) नागपूर महानगरपालिकेने कन्हान व कोलार नद्यांच्या संगमावर स्वत:च्या मालकीचे धरण बांधण्याचा निर्णय घेतला आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, नागपूर शहराची वाढत्या लोकसंख्येचा विचार करता व निर्माण होणाऱ्या गंभीर पाणी प्रश्नाचा विचार करता नागपूर महानगरपालिकेचे स्वत:चे धरण बांधण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, त्यामागील कारणे काय आहेत ?

---

(१) अमरावती जिल्ह्यातील संत गाडगेबाबा विद्यापीठ परिसरात दिवंगत नेते स्व.रा.सू. उपाख्य दादासाहेब गवई यांच्या स्मारकाच नगर विकास विभाग शासन निर्णय क्रमांक अमपा-२०१८ /प्र. क्र. ७३ /नवि-२६१ दिनांक २९/१०/२०१८ नुसार २०.३० कामास प्रशासकीय मान्यता प्राप्त असून सदर स्मारकाचे बांधकाम निधीअभावी प्रलंबित असल्याचे माहे जानेवारी, २०२३ मध्ये निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर स्मारकांच्या कामास सन २०१८-१९ या आर्थिक वर्षात २.५० कोटी निधी उपलब्ध करून देण्यात आल स्थानिक लोकप्रतिनिधी यांनी वारंवार मागणी केली असताना देखील निधी उपलब्ध झाला नसल्याचे निदर्शनास आले आ

[illegible] येत आहे

डॉ. अभिजीत चौधरी (भा. प्र. से.)
आयुक्त

नागपूर महानगरपालिका, नागपूर
पत्र क्र. - 117/आ.का./२०२३
दिनांक :- 07/09/२०२३

प्रति

कक्ष अधिकारी,
नगर विकास विभाग, महाराष्ट्र शासन
मंत्रालय, मुंबई

विषय : विधानसभा अतारांकित प्रश्न क्र. 60929
नागपूर महानगरपालिकेचे स्वतःचे धरण बांधण्याबाबत

संदर्भ : नगरविकास विभाग यांचे दि. 24.04.2023
मा.आमदार श्री. विकास ठाकरे (नागपूर पश्चिम) व इतर

उपरोक्त विषयाच्या अनुषंगाने खालील स्पष्टीकरण सादर करण्यात येत आहे.

विधानसभा अतारांकीत प्रश्न क्र. ६०९२९

अ.क्र	अतारांकीत प्रश्न	उत्तर
१	नागपूर महानगरपालिकेने कन्हान व कोलार नद्यांच्या संगमावर स्वतःच्या मालकीचे धरण बांधण्याचा निर्णय घेतला आहे, हे खरे आहे काय,	होय, कन्हान कोलार नद्यांच्या संगमावर बॅरेज बांधण्याचा निर्णय झाला आहे, हे खरे आहे. मात्र सध्यःस्थितीत सदर बॅरेजच्या प्रस्तावास प्रशासकीय मान्यतेची कार्यवाही जलसंपदा विभागातर्फे करण्यात येत आहे.
२	असल्यास, नागपूर शहराची वाढती लोकसंख्येचा विचार करता व निर्माण होणाऱ्या गंभीर पाणी प्रश्नाचा विचार करता नागपूर महानगरपालिकेचे स्वतःचे धरण बांधण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यांत येत आहे.	नागपूर महानगरपालिकेचा पाणी पुरवठा करण्यास्तव कन्हान नदीवर बॅरेजची मागणी लक्षात घेउनच या बॅरेजचे नियोजन करण्यात आले असून या बाबतची कार्यवाही जलसंपदा विभागामार्फत करण्यात येत आहे.सदर बॅरेजमधून उपलब्ध होणारे पाणी हे फक्त नागपूर महानगरपालिकेची पाणी गरज पूर्ण करणेस्तव नियोजित आहे. सदर बॅरेजचा सविस्तर प्रकल्प अहवाल तयार करण्यांत आला असून राज्यस्तरीय तांत्रीक सल्लागार समिती, नाशिक यांची शिफारस प्राप्त करून प्रशासकीय मान्यता च्या कार्यवाही अंतर्गत महाराष्ट्र जलसंपत्ती नियमन प्राधिकरण यांचे कार्यालयास दि.१८/०८/२०२३ रोजी विदर्भ पाटबंधारे विकास महामंडळ, नागपूर कार्यालयाकडून सादर करण्यांत आला आहे. या बाबतची पाटबंधारे प्रकल्प अन्वेषण (जलसंपदा) विभागाकडुन प्राप्त झालेली टिपणी सोबत संलग्न आहे.
३	नसल्यास, त्यामागील कारणे काय आहेत.	निरंक

आयुक्त
महानगरपालिका, नागपूर

विधानसभा अतारांकीत प्रश्न क्र. ६०९२९

विषय :- विधानसभा अतारांकीत प्रश्न क्र. ६०९२९
नागपूर महानगरपालिकेचे स्वत:चे धरण बांधण्याबाबत.

मा.श्री.विकास ठाकरे (नागपूर पश्चिम), मा.श्री.अमिन पटेल (मुंबादेवी), मा.श्री.अस्लम शेख (मालाड पश्चिम)

संक्षिप्त टिप्पणी

कोलार कन्हान बॅरेज

ता. कामठी जि. नागपूर

प्रस्तावना -

नागपूर महानगर पालिका मार्फत नागपूर शहराला पाणी पुरवठा करण्याचे दृष्टिने बीना गावाजवळ कामठी तहसील मध्ये विश्वेश्वर्या बॅरेज सन १९५६ मध्ये बांधण्यात आला होता. सदर बॅरेजचे स्थळी कन्हान नदी मध्ये कोलार कट निर्माण झाल्यामुळे बंधाऱ्यातील निर्मित पाणी साठा या कटच्या माध्यमातून निघून जाऊन कोलार नदीत मिळत आहे. त्यामुळे निर्मित पाणी साठ्यामध्ये तुट निर्माण झाली आहे. नागपूर शहराला पाणी पुरवठा करण्याचे दृष्टिने कन्हान नदीवर नागपूर महानगर पालिकेच्या मागणी नुसार कोलार कन्हान नदीच्या संगमाच्या खालच्या बाजूस सदरहु बंधारा प्रस्तावित करण्यात आला आहे.

सदर योजनेमध्ये कन्हान नदीत **"विश्वेश्वर्या बॅरेज"** पासून खाली अंदाजीत १ किमी अंतरावर कोलार कन्हान नदीच्या संगमाच्या खालच्या बाजूस अक्षांश-**२१^{0}१४'४६"** रेखांश- **७९^{0}१०'४५"** असे ४३८ मीटर लांबीचा बंधारा प्रस्तावित करण्यात आलेला आहे.

पाणी वापर व भुसंपादन -

बंधाऱ्याच्या स्थळापर्यत ९० टक्के विश्वासाहर्तानूसार २८२.३२३ द.ल.घ.मी. पाणी उपलब्ध आहे. नागपूर महानगर पालिकेच्या मागणी नुसार १२ ही महिने १०९.३२ दलघमी (२७०.०० MLD) पाणी उपलब्ध करून देणेसाठी बंधाऱ्याची पूर्ण संचय पातळी (FRL) २८९.०० मी. प्रस्तावित केलेली आहे. त्यामुळे जुनी कामठी, रोहना, बीना व बीडबीना ह्या गावाची जमीन व कन्हान वॉटर वर्क्सचे काही क्षेत्र अंशत: पाण्याखाली येण्याची शक्यता आहे. तसेच जुनी कामठी गावातले ८६ घरे पाणी खाली येण्याची

शक्यता आहे. कोलार कन्हान बॅरेजकरीता खाजगी जमिन १९८.२६६ हे. सरकारी मालमत्ता ९९०.६४६ हे. व वन जमिन २३.१८८ हे. असे एकूण १२१२.१०० हे. जमिन भुसंपादनाकरीता प्रस्तावित आहे. व यापैकी ११९८.४१७ हे. बुडीत क्षेत्रात येत आहे.

सदर भुसंपादनाचा एकूण खर्च सविस्तर प्रकल्प अहवालात खंड-३ मध्ये रु.१६८.७६ कोटी, वर्ष २०२२-२०२३ प्रमाणे प्रस्तावित आहे.कोलार कन्हान बॅरेजचे अद्यावत कींमत दरसुची सन २०२२-२०२३ प्रमाणे ९५२.३५ कोटी इतकी येत आहे. कोलार कन्हान बॅरेजचे पाणी वापर ११०.६४४ दलघमी इतके असुन पिण्याच्या पाण्याकरीता ९५.५० दलघमी व बाष्पीभवन १५.१४४ दलघमी (९५.५०+१५.१४४ =११०.६४४) दलघमी असे आहे. याशिवाय बॅरेजचे पाणी पसाऱ्यातुन रोहणा पाणी पुरवठा योजनेअंतर्गत नागपूर महानगरपालिका ६७ दलघमी गोरेवाडा जलाशयाव्दारे वापरणार असुन या बॅरेज वरून एकूण पाणी वापर १७९.६०१ दलघमी आहे. कोलार पाणी पुरवठा योजना यास शासन पत्र बी.के.एस-४०९७/४४१/सि.व्य(धोरण) दि.२१/०७/१९९८ अन्वये ६५.७१ दलघमी व कोलार पाणी पुरवठा अतिरीक्त मागणीप्रमाणे मुख्य अभियंता, जलसंपदा विभाग, नागपूर यांचे पत्र क्र.६०/नातां-४/कन्हान पा.पु.यो. दि.१७/०२/२००१ अन्वये २५.९२ दलघमी असे एकूण ६५.७१ दलघमी मंजूर करण्यात आले होते. त्या अनुषंगाने कोलार कन्हान बॅरेज चे नागपूर शहराचे पिण्याच्या पाणीकरीता ११०.६४४ - ६५.७१ = ४४.९३४ दलघमी चा पाणी उपलब्धता प्रस्तावास मा. मुख्य अभियंता, जलसंपदा विभाग, नागपूर यांचे (इंग्रजी) पृष्ठांकित पत्र क्र. ६४१ दि.०९/०२/२०१६ अन्वये ४४.९३४ दलघमी यास मान्यता प्राप्त झाली आहे.

मा. मुख्यमंत्री (महाराष्ट्र शासन) यांच्या निर्देशानुसार सदरहू प्रकल्प WAPCOS Ltd. यांच्या कडून Permeable strata तसेच कठीन खडक उपलब्ध नसलेल्या जागी धरण बांधण्याच्या दृष्टिने त्यांना उर्वरीत सर्वेक्षण व संकल्पनाकरीता काम देण्यात आलेले आहे.

कोलार-कन्हान बॅरेजचे सर्वेक्षण, अन्वेषण व सविस्तर प्रकल्प अहवाल तयार करण्याचे ठेव काम महानगर पालिकेडून जलसंपदा विभाग, नागपूरला देण्यात आले होते. या कामाकरीता महानगरपालिकेने एप्रिल २०११ मध्ये रु. ०.१६ कोटी व ऑक्टोंबर २०१५ मध्ये रु. १.८२ कोटी जमा केलेले होते. यापैकी कोलार-कन्हान बॅरेजचे संकल्पनाकरीता सल्लामसलत करारापोटी लागणारी रक्कम १.७४ कोटी मध्यवर्ती संकल्पनचित्र संघटना, नाशिकला देण्यात आले होते. यापैकी सेवाकर, भुतांत्रिक अहवाल व पूर अभ्यासासाठी खर्ची पडलेले सल्लामसलत शुल्क वजा जाता रु.१.२५ कोटी रक्कम परत केलेले आहे व ही रक्कम वॅप्कोस यांना महामंडळाच्या परवानगीने अदा करण्यात आली आहे.

नागपूर शहराच्या पिण्याच्या पाणी पुरवठयाकरीता प्रस्तावित असलेल्या नागपूर कोलार-कन्हान बॅरेजचे काम हाती घेण्याच्या दृष्टीकोनातुन दि.१.०८.२०१७ रोजी मा. मुख्यमंत्री, महाराष्ट्र राज्य यांचे अध्यक्षतेखाली मुंबई येथे झालेल्या बैठकीत म.सं.सं., नाशिक कडून संकल्पन/आराखडा/रेखाचित्रे प्राप्त होण्यास बराच विलंब लागेल त्यामुळे या बॅरेजच्या संकल्पनाचे काम तातडीने करुन घेण्याकरीता वॅप्कोस संस्थेस सोपविण्याचे निर्देश देण्यात आले.

दि.१२/०६/२०२१८ ला WAPCOS सोबत करारनामा करण्यांत आला आहे.

WAPCOS यांच्या सोबत झालेल्या करारनाम्यामध्ये खालील कामाचा समावेश आहे.

i) सर्वेक्षण अन्वेषण यांचा अभ्यास करून सक्षम स्तरावरून मान्यता प्राप्त करणे.

ii) संकल्पने सक्षम प्राधिकरणाकडून vetting करून घेणे व त्यास सक्षम स्तरावर मान्यता घेणे.

iii) सविस्तर प्रकल्प अहवाल तयार करून त्यास सक्षम स्तरावरून मान्यता घेणे व त्यानंतर भुसंपादन, पर्यावरण व वनजमिन प्रस्तावास सक्षम स्तरावरून मान्यता घेऊन विभागास सादर करणे.

iv) सदर प्रकल्पाच्या विविध घटकाचे अंदाजपत्रके व प्रारूप निविदा संच तयार करून मान्यतेसाठी विभागास सादर करणे.

सद्यस्थिती-

कोलार कन्हान बॅरेजचे सर्वसाधारण आराखडयास प्रादेशिक कार्यालयाचे दि.०१/१०/२०१९ अन्वये मान्यता प्रदान करण्यसांत आलेली आहे. बॅरेजचे धरण संकल्पनास सुध्दा प्रादेशिक कार्यालयातर्फे दि.१४/०६/२०२२ अन्वये मान्यता प्रदान करण्यांत आलेली आहे. बॅरेजचे डेक ब्रिजचे संकल्पन मान्यतेच्या प्रक्रियतेत आहे व GEO CELL चे संकल्पन स्वतंत्रपणे सादर करण्यात येत आहे. बॅरेजचे दरवाजे संकल्पन मध्यवर्ती संकल्पचित्र संघटना, नाशिक यांना मुख्य अभियंता, जलसंपदा विभाग, नागपूर कार्यालयाचे दि.२८/०६/२०२३ अन्वये मुल्यार्पण करीता सादर आहे.

शासन परिपत्रक दि.०४/०६/२०१४ अन्वये बॅरेज बांधताना बॅरेजच्या बांधकामांचे खर्चाची मर्यादा ही लघु पाटबंधारे प्रकल्पासाठी निर्गमित केलेल्या शासन निर्णय क्रं. मापदंड-२३१०/(१५१/२०१७) लपा. दोन मंत्रालय, मुंबई-३२ दि.३०/०४/२०१९ नुसार किंवा यामध्ये शासनाने वेळोवेळी बदलानुसार प्रतिसघमी पाणी वापरावर ठरविण्यांत यावी, असे निर्देशित आहे. सध्या स्थितीत प्रचलित शासन मापदंड क्रं.

२०१७/(४५२/२०१०)/लपा, मत्रालय, मुंबई-३२ दि.१३/०७/२०१८ अन्वये लघु पाटबंधारे योजनेसाठी आहेत व त्यानुसार विदर्भ क्षेत्रासाठी को.प.बंधारा करिता मापदंड रू.८१,७८८/- सघमी पाणी वापर हे आहेत. कोलार कन्हान बॅरेज वरील महानगरपालिकेचा एकूण पाणी वापर १७९.६०१ दलघमी असून बॅरेजची अद्यावत किंमत रू.९५२.३५ कोटी असुन प्रतिसघमी खर्च रू.५३०२७/- येत आहे. जो शासन मापदंडाचे मर्यादेत आहे.

राज्य स्तरीय तांत्रिक सल्लागार समिती, नाशिक ची १९५ वी बैठक दि.२४/०५/२०२३ रोजी आयोजित करण्यात आली होती. या बैठकीत कोलार कन्हान बॅरेजच्या मुळ प्रशासकीय प्रस्तावास राज्यस्तरीय तांत्रिक सल्लागार समिती यांची शासनास शिफारस प्राप्त झाली आहे. सविस्तर प्रकल्प अहवालानुसार कोलार-कन्हान बॅरेजची एकूण अंदाजित किंमत ९५२.३५ कोटी (दरसुची २०२२-२०२३) आहे.

शासन पत्र दि.०५/०४/२०१९ अन्वये या प्रकल्पाचे संदर्भ शासनातर्फे खालीलप्रमाणे निर्देश प्राप्त आहेत.

अ. विदर्भ पाटबंधारे विकास महामंडळाने विषयांकित प्रकल्पासाठी सविस्तर सर्वेक्षण / संकल्पन पूर्ण करून सविस्तर प्रकल्प अहवाल (DPR) तयार करावा. त्यास राज्य तांत्रिक सल्लागार समिती, महाराष्ट्र जलसंपत्ती नियमन प्राधिकरणाची सहमती घ्यावी.

ब. पाटबंधारे प्रकल्पाच्या निधीतुन नवीन प्रकल्प घेण्यास मा.राज्यपाल महोदयांच्या निर्देशानुसार निर्बंध असुन विशेष बाब म्हणून मा.राज्यपाल महोदयांची मान्यता आवश्यक आहे. याकरिता वरील (अ) नुसारची कार्यवाही पूर्ण झाल्यावर यथोचित प्रस्ताव सादर करावा.

क. महाराष्ट्र शासन कार्य नियमावलीनुसार सदरचे काम हे नगरविकास विभागाच्या अखत्यारीत असल्यामुळे सदर प्रकल्प पाटबंधारे विभागामार्फत राबविण्यासाठी मा.मंत्रिमंडळाची मान्यता आवश्यक राहील. याकरिता वरील (ब) नुसार आवश्यक कार्यवाही सकारात्मकरित्या पूर्ण झाल्यास या संदर्भात आवश्यक टिप्पणी व मसुदा पुढील कार्यवाहीस्तव शासनास सादर करावा.

वरील शासन निर्देशाचे अनुषंगाने कार्यवाही सुरू आहे.

(प्रि.ह.फाये)
सहायक अधीक्षक अभियंता
पाटबंधारे प्रकल्प अन्वेषण मंडळ
नागपूर.

मुळ प्रत अ.अ.यांना मान्य

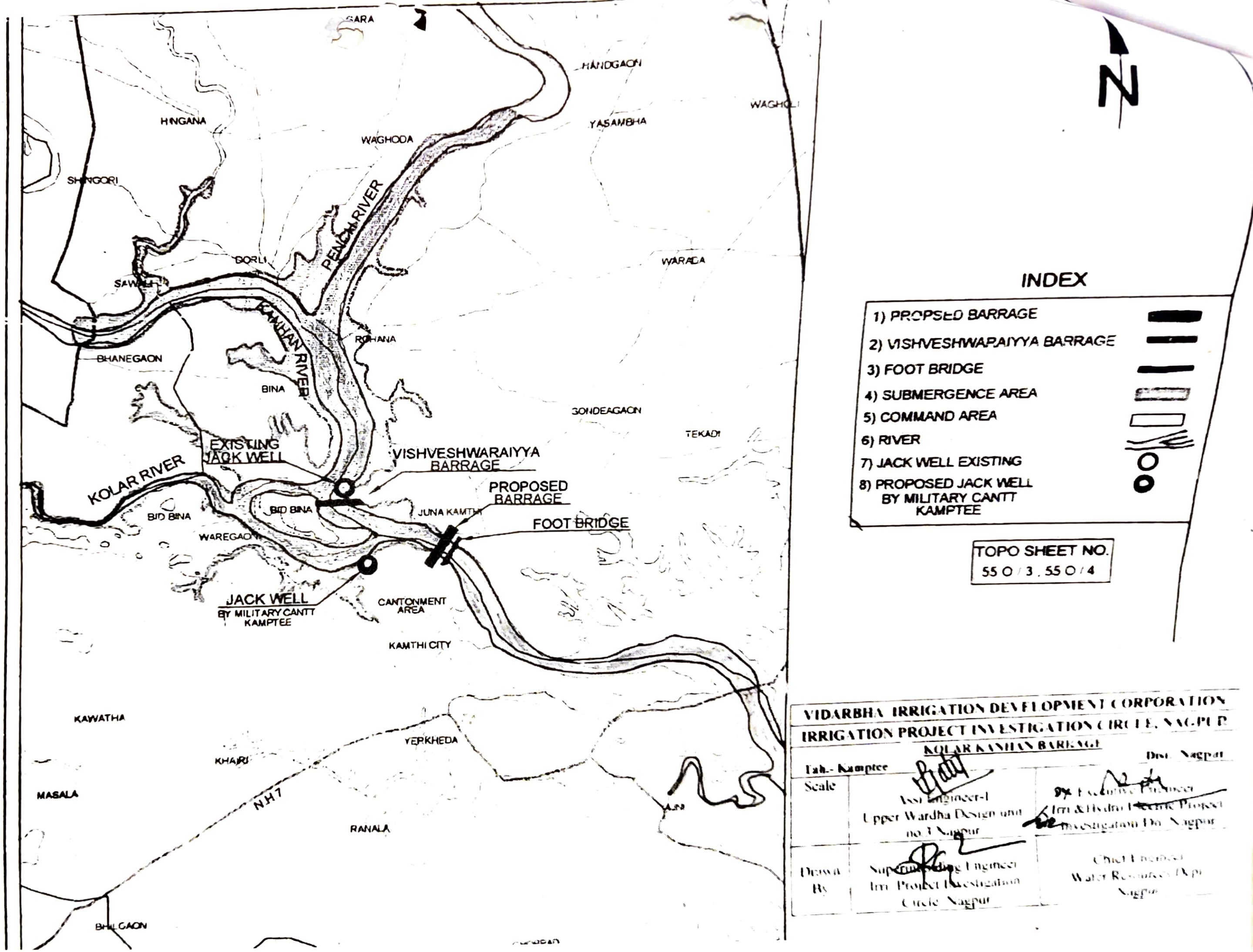
N
GARA
HANDGAON
WAGHOLI
HINGANA
YASAMBHA
WAGHODA
SHINGORI
PENCH RIVER
DORLI
WARADA
SAWALI
KANHAN RIVER
ROHANA
BHANEGAON
BINA
GONDEAGAON
TEKADI
EXISTING JACK WELL
VISHVESHWARAIYYA BARRAGE
KOLAR RIVER
PROPOSED BARRAGE
BID BINA
JUNA KAMTHI
FOOT BRIDGE
WAREGAON
JACK WELL
BY MILITARY CANTT KAMPTEE
CANTONMENT AREA
KAMTHI CITY
KAWATHA
YERKHEDA
KHAIRI
MASALA
N.H.7
RANALA
BHILGAON
INDEX
1) PROPSED BARRAGE
2) VISHVESHWARAIYYA BARRAGE
3) FOOT BRIDGE
4) SUBMERGENCE AREA
5) COMMAND AREA
6) RIVER
7) JACK WELL EXISTING
8) PROPOSED JACK WELL BY MILITARY CANTT KAMPTEE
TOPO SHEET NO.
55 O / 3 , 55 O / 4
VIDARBHA IRRIGATION DEVELOPMENT CORPORATION
IRRIGATION PROJECT INVESTIGATION CIRCLE, NAGPUR
KOLAR KANHAN BARRAGE
Tah.- Kamptee
Dist. Nagpur
Scale
Asst Engineer-I
Upper Wardha Design unit no.3 Nagpur
Executive Engineer
Irri & Hydro Electric Project Investigation Dn. Nagpur
Drawn By
Superintending Engineer
Irri. Project Investigation Circle Nagpur
Chief Engineer
Water Resources Dept
Nagpur